

Prof. zw. Bogdan Dowlasz
Akademia Muzyczna
im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi
ul. Gdańska 32
90-716 Łódź

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu z dnia 18.03.2014 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego dla mgra **Rafała Łuca** w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Temat pracy doktorskiej: *Partia akordeonu w muzyce elektroakustycznej w twórczości kompozytorów wrocławskich w latach 1999-2014.*

Zlecniodawca:

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.

Dokumentacja nadesłana w związku z przewodem doktorskim Pana mgra Rafała Łuca zawierała:

1. Sygnowane datą 24.11.2014 r. pismo z dołączonymi kserokopiami uchwał i protokołów komisji skrutacyjnej, a także listę obecności członków Rady Wydziału Instrumentalnego na posiedzeniu w dniu 18.03.2014 r. oraz listę minimum kadrowego Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu;
2. 1 egzemplarz pracy doktorskiej składającej się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu w wersji drukowanej;
3. 1 egzemplarz dokumentacji dorobku Kandydata.

Z dokumentacji wynika, że tryb przeprowadzenia czynności na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 18.03.2014 r. roku był zgodny z Ustawą z 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65 poz. 595 z późn. zm.) oraz z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22.09.2011 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. Nr 204 poz. 1200). Oznacza to, że uchwały w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego Pana mgra Rafała Łuca, wyznaczeniu promotora i recenzentów, w tym mojej osoby, zostały podjęte prawomocnie.

Podstawowe dane o kandydacie

Pan Rafał Łuc urodził się 21 grudnia 1987 roku we Wrocławiu). W roku 2011 ukończył studia na kierunku instrumentalistyka, w specjalności gra na akordeonie w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, uzyskując dyplom z wyróżnieniem w klasie ad. Zbigniewa Łuca. Następnie rozpoczął w AM we Wrocławiu studia doktoranckie. Swoje umiejętności doskonalił ponadto w Royal Academy of Music w klasie akordeonu prof. Owena Murray'a, a także uczestnicząc w licznych kursach mistrzowskich w kraju i za granicą. Od października 2011 roku prowadzi w macierzystej uczelni zajęcia na studiach I i II stopnia: instrument główny, nauka akompaniamentu, zespoły kameralne na Wydziale Instrumentalnym, instrument dodatkowy na Wydziale Kompozycji, Teorii Muzyki i Muzykoterapii.

Pan Rafał Łuc jest laureatem wielu nagród i wyróżnień na festiwalach w konkursach międzynarodowych i ogólnopolskich, w których brał udział zarówno jako solista, jak i kameralista. Były to między innymi konkursy w Wilnie (Litwa – 2002), Reinach (Szwajcaria – 2003), Dunajskiej Stredie (Słowacja – 2004), Ragusie (Włochy – 2010), Londynie (Wielka Brytania – 2010), Częstochowie (2001, 2003), Wrocławiu (2004, 2005, 2006) czy Przemyślu (2006). Dokumentacja obejmuje 23 konkursy, w których Kandydat zdobył 11 pierwszych, 3 drugie i 5 trzecich nagród. Jest także wielokrotnym stypendystą, w tym m. in. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, programu „Młoda Polska”, Zarządu Województwa Dolnośląskiego oraz Fundacji Crescendum Est – Polonia.

Dorobek artystyczny

Obok udziału w konkursach, Pan Rafał Łuc prowadzi także działalność artystyczną, obejmującą w latach 2011-2014 rozliczne sale koncertowe w kraju (m. in. Czechowice-Dziedzice, Poznań, Warszawa, Wrocław) i za granicą (Brighton, Canterbury, Hamburg, Liverpool, Londyn, Newcastle, Wiedeń).

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że mgr Rafał Łuc ma w dorobku blisko 40 występów solowych i kameralnych oraz z orkiestrami symfonicznymi. Liczne prawykonania, których dokonał, są spowodowane zapewne nie tylko faktem, że – jak sam pisze – „*czuje się szczególnie związany z wykonywaniem muzyki nowej*”, ale wynikają także z bliskiej współpracy z kompozytorami. Kandydat ma w dorobku także rejestrację nagrań na dwóch CD. W latach 2011 i 2012 uczestniczył w pracach jury interdyscyplinarnego międzynarodowego konkursu IBLA Grand Prize we Włoszech.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pana mgra Rafała Łuca ***Partia akordeonu w muzyce elektroakustycznej w twórczości kompozytorów wrocławskich w latach 1999-2014*** składa się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod w/w tytułem.

Dzieło artystyczne składa się z czterech kompozycji, których dobór Kandydat uzasadnia w zakończeniu pracy następująco: „...każdy z utworów wnosi inne cechy, powodując, że wykonanie czterech przedstawionych dzieł podczas jednego koncertu powinno okazać się atrakcyjne dla słuchaczy”. To prawda. Jednak nie tylko powyższe stanowi o artystycznej wartości prezentacji, bowiem – po wysłuchaniu CD i lekturze opisu dzieła uważam, że wybór, przygotowanie i realizacja utworów mogły zostać dokonane jedynie w oparciu o rozległą wiedzę kandydata dotyczącą tego obszaru, a także wszechstronność warsztatu wykonawczego, czego dał dowód interpretując wszystkie kompozycje.

Są to następujące utwory (w kolejności ich umieszczenia na CD):

- Michał Moc – *Betelgeuse*
- Cezary Duchnowski – *acc++ca*
- Paweł Hendrich – *Accant*
- Sławomir Kupczak – *Cztery tańce z przygrywką*

Należy podkreślić, że mgr Rafał Łuc kształtuje owe, wybrane do prezentacji, utwory interesująco, interpretując je z zachowaniem równowagi pierwiastka intelektualnego i emocjonalnego, panując zarówno nad konstruowaniem drobnych struktur, jak też nad procesem budowania kształtu całości utworów. Jego gra przepełniona jest warsztatową dbałością w sferze artykulacji i estetyki dźwięku, a także doboru stosowania odpowiednich, zróżnicowanych środków wyrazu w poszczególnych kompozycjach. Mimo swoistych ograniczeń, wynikających z konieczności przestrzegania wyznaczonych elektroniką reżimów czasowych, świetnie operuje szeroką skalą odcieni, barw i walorów kolorystycznych akordeonu. Każda z pozycji programu dzieła artystycznego została przez Doktoranta skrupulatnie przemyślana i dokładnie przeanalizowana (dowodem czego jest opis dzieła artystycznego), po czym konsekwentnie i – co ważne – trafnie zrealizowana od strony agogiki, sonorystyki, dynamiki, frazowania, artykulacji, realizacji zapisu tekstu muzycznego oraz wzajemnych relacji wszystkich elementów. Autor w zakończeniu opisu dzieła pisze: „*W zależności od kompozycji akordeon pełni w nich różne funkcje wobec zastosowanej elektroniki: od dominującej w utworze Accant, poprzez równorzędną w utworach acc++ca i Betelgeuse, aż do podrzędnej w utworze Cztery tańce z przygrywką*”. Tę różnorodność roli akordeonu mgr Rafał Łuc ukazuje w sposób kompletny, przez co niezwykle interesujący.

I tak, w ***Betelgeuse*** Michała Moca Kandydat prezentuje precyzję i perfekcyjną sprawność

techniczną. Utwór wykonany jest efektownie, we właściwych proporcjach eksponując wszystkie zamierzenia kompozytorskie, jednak bez przerysowań, także w zakresie – mającego tu pewną rolę w drugiej części utworu – pierwiastka wirtuozowskiego.

W utworze **acc++ca** Cezarego Duchnowskiego, w którym – jak mówi sam kompozytor – „*inspiracją dla partii instrumentalnej są zjawiska, techniki i sposoby notacji dla muzyki elektronicznej*”, wykonawca ma wpływ na przerwy między poszczególnymi fragmentami, zarówno instrumentalnymi, jak i elektronicznymi, kształtując narrację utworu. Kandydat świetnie korzysta z tej możliwości, zachowując z jednej strony komputerowe, mechaniczne traktowanie materiału partii akordeonu, nie rezygnując jednak z przynależnych człowiekowi emocji.

Accant Pawła Hendricha to utwór, w którym akordeon odgrywa decydującą rolę, zaś elektronika stanowi kolorystyczne dopełnienie. Kompozycja stawia przed wykonawcą znaczące wyzwania zarówno w sferze warsztatowej, jak i artystycznej. Mgr Rafał Łuc z całą siłą owych, zawartych w utworze „wyzwań” (jak sam je określa), radzi sobie bez zarzutu, tworząc niezwykle interesujące zjawisko brzmieniowe.

Wreszcie **Cztery tańce z przygrywką** Sławomira Kupczaka to - według Doktoranta - „*kompozycja łącząca tradycję z nowatorstwem, i dająca wykonawcy pewną swobodę w kształtowaniu tempa partii akordeonu, mimo dokładnie sprecyzowanego czasu trwania poszczególnych odcinków*”. Kandydat bardzo trafnie odczytuje pewną przewrotność utworu, stosując „tradycyjne” środki wyrazowe akordeonu, z zachowaniem jednak pewnego dystansu do możliwości wywołania ewentualnych negatywnych asocjacji, które instrument ten czasami jeszcze w niektórych środowiskach wywołuje.

We wszystkich utworach, mimo ich zróżnicowania w warstwie faktury i sposobów użycia akordeonu, takie aspekty sztuki wykonawczej mgra Rafała Łuca, jak umiejętność rysowania wielu płaszczyzn dźwiękowych, gospodarowanie energetyką przebiegów dźwiękowych oraz bardzo dobre wyczucie czasu, dają słuchaczowi znaczną satysfakcję artystyczną. Prezentacji słucha się z zainteresowaniem tym bardziej, że jest ona perfekcyjnie zrealizowana zarówno w warstwie muzycznej, jak i technicznej. Dlatego całość dzieła oceniam bardzo wysoko.

Opis dzieła artystycznego

Opis dzieła składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia oraz bibliografii z wykazem źródeł internetowych i stanowi nader interesującą lekturę, tym bardziej, że jak dotąd egzystują bardzo nieliczne publikacje dotyczące tego zagadnienia.

We wstępie Autor pisze: „*Muzyka łącząca młody instrument, jakim jest akordeon, z najnowszymi technikami jest mi szczególnie bliska i znajduje się w głównym nurcie moich zainteresowań. Wymienione powody oraz rosnące znaczenie tego zjawiska skłoniły mnie do napisania pracy*

poruszającej nowatorską tematykę, której dotąd nie podejmowano w badaniach”.

Rozdział I – ***Początki rozwoju instrumentu i jego literatury*** stanowi kondensację informacji dotyczących kształtowania się literatury akordeonowej na świecie na tle rozwoju instrumentarium, właściwości akordeonów koncertowych oraz ich możliwości wyrazowych i technicznych. W podrozdziale ***Rola wybitnych wirtuozów w powstawaniu akordeonowej literatury koncertowej*** bardzo syntetycznie przedstawione są najistotniejsze wydarzenia w historii drogi akordeonu ku osiągnięciu przez ten instrument należnego mu miejsca w kulturze wysokiej, wprowadzając jednocześnie w obszar omawianych później zagadnień.

Rozdział II – ***Początki muzyki elektroakustycznej i jej rozwój***. W rozdziale tym Autor w bardzo interesujący sposób omawia ważniejsze zagadnienia dotyczące sfery muzyki elektronicznej i jej historii, dokonuje także prezentacji ważnych Jego zdaniem ośrodków. Ponadto prezentuje literaturę na akordeon i media elektroniczne.

Rozdział III – ***Analiza formalno-wykonawcza***, to zasadnicza część pracy, bezpośrednio wiążąca się z dziełem artystycznym. Rzetelne, niezwykle wnikliwe i kompletne analizy poszczególnych utworów poprzedzone są prezentacją sylwetek twórców, ich dorobku i znaczących osiągnięć. Autor dogłębnie wnika we wszystkie aspekty każdego dzieła i omawia je w kilku warstwach:

- znaczeniowej, odnoszącej się do genezy powstania kompozycji;
- treściowej;
- zastosowanych technik kompozytorskich;
- problemów wykonawczych;
- zróżnicowanego aparatu wykonawczego, niezbędnego do realizacji partii elektronicznych.

Wszystkie, ważne dla realizacji utworów, elementy konstrukcji poszczególnych utworów przeanalizowane są w oparciu o liczne przykłady nutowe (łącznie 64), i – co ważne – wszystkie kompozycje omówione są nie tylko pod kątem ukształtowania całości, ale z podaniem indywidualnego, czasami wręcz drobiazgowo opisanego spojrzenia Doktoranta na sposób pracy nad każdym z nich.

Opis stanowi nie tylko kompletne dopełnienie dzieła artystycznego, lecz jest nader interesującą pracą, potwierdzającą rozległą wiedzę i kompetencje Kandydata w obszarze, którym się zajął w swojej pracy doktorskiej.

Warstwa redakcyjna i edytorska opisu dzieła artystycznego również nie budzi zastrzeżeń.

Konkluzja

Praca doktorska Pana mgr Rafała Łuca, zarówno swą jakością artystyczną, jak też zakresem treści poznawczych, stanowi twórczy wkład w rozwój dyscypliny reprezentowanej przez Kandydata. Doktorant wykazał się znakomitą umiejętnością prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej,

podpartej głęboką i wszechstronną wiedzą teoretyczną, a tym samym spełnił wymagania art. 13. ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Pracę przyjmuję bez zastrzeżeń.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Bogdan Dowlasz', is centered on the page.

Prof. Bogdan Dowlasz

Łódź, 14 grudnia 2014 r.